

Association between self-perceived stress and cryptogenic ischemic stroke in young adults: a case-control study

Shakar Kotal¹, Lauri Tulkki¹, Tomi Sarkanen², Petra Redfors³, Katarina Jood³, Annika Nordanstig³, Nilufer Yesilot⁴, Mine Sezgin⁴, Pauli Ylikotila⁵, Marialuisa Zedde⁶, Ulla Juntola⁷, Annette Fromm⁸, Kristina Ryliskiene⁹, Radim Lichenik¹⁰, Phillip Ferdinand¹¹, Dalius Jatužis⁹, Liisa Körv¹², Janika Körv¹², Alessandro Pezzini¹³, Juha Sinisalo¹⁴, Mika Lehto¹⁵, Eva Gerds¹⁶, Jaana Autere¹⁷, Ana Catarina Fonseca¹⁸, Ulrike Waje-Andreassen⁸, Bettina von Sarnowski¹⁹, Tiina Sairanen¹, Turgut Tatlisumak³, Juha Huhtakangas⁷, Pekka Jäkälä¹⁷, Jukka Putaala¹, Nicolas Martinez-Majander¹

Neurology, julkaistu verkossa 5.3.2025.

Psyykkinen stressikuormitus on yhteydessä nuorten naisten salasyntyiseen aivoinfarktiriskiin

Lisääntynyt psyykkinen stressikuormitus on merkittävästi yhteydessä suurentuneeseen aivoinfarktirishttiin nuorilla naisilla, joilla ei ole tunnettua aivoinfarktille altistavaa syytä. Miehillä vastaavaa riskin suurenemista ei havaittu.

Alle 50-vuotiaiden aivoinfarktit ovat tutkimusten perusteella yleistyneet viime vuosikymmenten aikana. Syy tälle ilmaantuvuuden lisääntymiselle on pääosin tuntematon. Jopa 50 %:lla nuorista aivoinfarktiin sairastuneista ei ole tavanomaisia aivoinfarktin riskitekijöitä eli infarktit jäävät salasyntyisiksi etiologisten perusselvitysten jälkeen.

SECRETO-tutkimukseen rekrytoiduista tutkittavista otettiin tähän tutkimukseen 426 alle 50-vuotiaasta henkilöä, jotka olivat hiljattain sairastaneet salasyntyisen aivoinfarktin sekä 426 samanikäistä ja -sukupuolista verrokkia. Tutkittavia rekrytoitiin 19 sairaalassa eri puolilla Eurooppaa. Tutkimuksessa kerättiin laajasti tietoja tutkittavien aiemmista perussairauksista, elintavoista ja sukutaustasta.

SECRETO-tutkimuksessa stressiä mitattiin käyttämällä kansainvälistä validoitua kyselyä, jossa potilaita pyydettiin arvioimaan omaa stressiään elämänsä eri osa-alueilla sairastumistaan edeltäneen kuukauden aikana. Tutkimus on suurin kansainvälinen tutkimus, jossa on pystytty osoittamaan, että lisääntynyt psyykkinen stressikuormitus, etenkin jatkuessaan vähintään kohtalaisena, on yhteydessä suuren-

tuneeseen aivoinfarktirishttiin varsinkin nuorilla naisilla, joiden infarktin syy jää muuten tuntemattomaksi (vakioitu kerroinsuhde 1,04; 95 %:n luottamusväli 1,01–1,07). Miehillä vastaavaa riskin suurenemista ei havaittu.

Psyykkinen stressikuormitus saattaa olla riskitekijä, johon voidaan vaikuttaa elintapamuutoksilla. Nuorten naisten ja miesten välillä eroa voidaan mahdollisesti selittää sillä, että nuorten naisten pitää tasapainotella elämän eri

¹Neurokeskus, HUS ja Helsingin yliopisto; ²Neuroalat ja kuntoutus, TAYS; ³Institute of Neuroscience and Physiology, The Sahlgrenska Academy at University of Gothenburg, Sweden; ⁴Istanbul Faculty of Medicine, Department of Neurology, Istanbul University, Turkey; ⁵Neurokeskus, TYKS ja Turun yliopisto; ⁶Neurology Unit, Azienda Unità Sanitaria Locale – IRCCS di Reggio Emilia, Reggio Emilia, Italy; ⁷Neurokeskus, OYS ja Oulun yliopisto; ⁸Department of Neurology, Haukeland University Hospital, Bergen, Norway; ⁹Centre of Neurology, Faculty of Medicine, Vilnius University, Lithuania; ¹⁰North West Anglia NHS Foundation Trust Acute Stroke Centre, UK; ¹¹Neurosciences, University Hospitals of North Midlands NHS Trust, Stoke-on-Trent, UK; ¹²Department of Neurology and Neurosurgery, University of Tartu, Estonia; ¹³Department of Medicine and Surgery, University of Parma, Italy; ¹⁴Sydän- ja keuhkokeskus, HUS ja Helsingin yliopisto; ¹⁵Sisätaudit ja kuntoutus, HUS ja Helsingin yliopisto; ¹⁶Department of Heart Disease, Haukeland University Hospital, Bergen, Norway; ¹⁷Neurokeskus, KYS ja Kuopion yliopisto; ¹⁸Department of Neurosciences and Mental Health (Neurology), Hospital de Santa Maria-CHLN, Lisboa, Portugal; ¹⁹Department of Neurology, University Medicine Greifswald, Germany

osa-alueilla miehiä enemmän, mikä lisää stressikuormitusta.

Aivoinfarkti nuorella iällä voi vaikuttaa sairastuneen opiskelu- ja työkykyyn, perhe-elämään ja toimintakykyyn vuosikymmenien ajan. Jatkossa tuleekin selvittää tarkemmin stressikuormituksen ja aivoinfaktiriskin välisiä mekanismeja. Aivoinfarktien ehkäisyyn ja tutkimuksen edistämiseen tähtäävät keinot ovat yhteiskunnan kannalta erittäin tärkeitä. ■